

نقش مهم محمد ولی خان دروازی در کسب شناسائی بین المللی استقلال افغانستان (قسمت دوم)

خدمات محمد ولی خان دروازی در تأسیس مناسبات سیاسی افغانستان با کشورهای جهان

هئیت دپلوماتیکی که تحت ریاست سفیر فوق لعاده افغانستان، جنرال محمد ولی خان دروازی، به اروپا و امریکا فرستاده شد، از بلژیم، فرانسه، انگلستان، کشورهای حوزه دریای بالتیک، پولند، ایتالیا و ایالات متحده امریکا بازدید نمود.

شادروان غبار در باره ترکیب این هئیت مینویسد که «رئیس این هئیت بزرگ یکی از روشنفکران لیبرال دربار دربار محمد ولی خان بدخشانی و یک عضو عمدۀ آن یکی از فضای مشروطه‌خواه افغان میر یاربیک خان بدخشانی بود که روز حرکت از کابل در پشت اسپ سکته کرده از جهان بگذشت و سبب تاثر در حلقه‌های روشنفکری کشور گردید. سایر اعضای این هئیت عبارت بود از میرزا محمد یفتلی، عبدالرحمون خان لودین، محمد گل خان مهمند، سردار فیض محمد خان زکریا، قاضی سیفال الرحمن خان، عبدالرحمن خان کمیدان، خواجه هدایت الله خان، بشیر احمد خان، عزیز الرحمن خان، غلام جیلانی خان و غیره».^۱

هئیت افغانی تحت ریاست محمد ولی خان دروازی در وسط طرف راست شان میرزا محمد خان یفتلی و فیض محمد خان زکریا؛ طرف چپ شان اسلام بیگ خان و گل محمد خان مهمند. ایستاده گان از طرف راست راست جیلانی خان کارمند افغانی در سفارت روسیه دوم عبد الغنی خان ترجمان سفارت و سوم ادبی افندی چهارم عزیز الرحمن خان پنجم (؟) ششم محمد امان خان

^۱. غبار، صفحه ۷۸۶، جلد اول افغانستان در مسیر تاریخ.

هدف مأموریت سفیر فوق العاده، محمدولی خان دروازی، شناسائی افغانستان آزاد و جدید و تحکیم مناسبات دپلوماتیک و تجاری با تمام کشورهای جهان بود. رؤیا های امان الله خان برای کشورش شامل تبادله دیلومات ها با تمام پایتخت ها، رفت و آمد تاجرانی که در افغانستان سرمایه گذاری کنند و مال التجارة افغانی را خریداری و اموال خود را بفروش برسانند، و افغانها را در ساحة تکنالوژی (که بسیار عقب مانده بودند) تربیه کنند، بود².

دولت افغانستان ۱۹۲۲ موفق شد با کشورهای فرانسه، ایتالیا و جermany مناسبات دپلوماتیک برقرار کند.

هیئت افغانستان در آلمان:

در وسط محمد ولی خان دروازی ریس هیئت، به طرف چپ غلام صدیق خان چرخی و یک سر افسر المانی طرف راست فیض محمد خان ذکریا و معین حبیب الله خان ابوی؛ ایستادگان ادیب افندی و شخصی که شناخته نشد

توطئه های انگلیس برای خنثی ساختن فعالیت های محمد ولی خان و منزوی نگهداشتن افغانستان

اقدام دپلوماتیک دولت امانی بعد از اعلام استقلال ضربه بزرگ دومی بود بر پرستیز و حیثیت امپراتوری انگلیس که آفتاب در قلمروش غروب نمیکرد. از همین سبب استعمار انگلیس برای ناکامی هیئت افغانی دست به کار شد، و سخت کوشید از استقبال این هیئت توسط سران کشورهای دیگر جلوگیری کند.

ناکامی تلاش های اختطاف سوریتس، نماینده تمام الاختیار روسیه در راه رسیدنش به افغانستان قبل از ذکر گردید. این ناکامی خشم انگلیس ها را بر انگیخت و هنری دابس (Henry Dobbs)، سکرتر امور خارجه هند بریتانی، با احضار گل محمد خان نماینده افغانستان به دفتر خارجه از آمدن سوریتس به افغانستان احتجاج نمود. دابس به جواب نماینده افغانستان

². Stewart, Rhea Talley (1973). Fire in Afghanistan . ۱۶۷

که « امیر حلا آزاد و مستقل است و با داشتن استقلال به آمدن نمایندگان هرکشور خارجی اجازه داده میتواند»³، با تکر و غرور گفت که «این یک استدلال طفلانه است. زیرا تا آنجایی که من میدانم افغانستان در حال حاضر یگانه کشور در جهان است که نماینده بلویک را می پذیرد. آیا شما میخواهید بگوئید که امریکا، فرانسه، ایتالیا و هالند همه آزادی خود را با قبول نکردن نمایندگان بلویک، یا نداشتن مناسبات با آنها از دست داده اند؟ این استدلال [شما] تنها نشان میدهد که افغانستان تا حال اولین پرنسيپ های دبلوماسی را نیاموخته است. تمام کشور های جهان بغیر از افغانستان حکومت بلویک را دشمن خود میدانند. »

نماینده کلان کار استعمار انگلیس تصور نمیکرد که ممالک جهان با ارزش دادن به یک کشور کوچک و استقرار مناسبات دیلوماتیک با افغانستان، امپراتوری کشور مقتدرش را توهین کرده بتوانند. انگلیس های متکبر بعد از تلاش های ناکام شان خود مجبور شدند یک نماینده پارلمان خود به نام "اوگریدی" (O'Grady) را به دنمارک بفرستند تا با ماسیم لیتوینوف (Maxim Litvinov) کسی که توسط وزارت خارجه انگلیس بحیث سفیر غیر رسمی و غیر شناخته شده روسیه قبول شده بود، مشورت کند. هردو نماینده در پهلوی تبادله اسیران زخمی جنگی، در رابطه با شناسایی حکومت بلویک ها توسط بریتانیا و امضای قرارداد تجاری بین روسیه و انگلستان مذاکراتی انجام دادند.

فشار انگلیس ها بر ایتالیا

ایتالیا یکی از اولین کشور های بود که با افغانستان قرارداد تجاری بست و قرار بود یک هیئت ایتالی در ماه جولای ۱۹۱۹ بطرف کابل حرکت کند. انگلیس ها بر دولت ایتالیا فشار آورند، اما این فشار بر آنها بدون از معطلی در سفر هیئت نتیجه بیشتری نداد. محمد ولی خان دروازی در ماه می ۱۹۲۱ به شهر روم پایتخت ایتالیا رسید، و بار دوم عهد و پیمان دوستی را بست.

تلاش درجلوگیری از تأسیس مناسبات با فرانسه

محمد ولی خان دروازی و هیئت افغانی در پاریس توسط وزیر خارجه فرانسه پذیرایی و با رئیس جمهور فرانسه ملاقات نمود. اما در پاریس سفیر انگلیس به فرانسوی ها گفت که با وجود اینکه افغانستان ظاهراً آزادی اش را بدست آورده است، ما کماکان این کشور را قلمرو نفوذ خود شمرده..... آرزو داریم در آینده نزدیک مناسبات نزدیکتری با افغانستان داشته باشیم .

محمد ولی خان دروازی حین بازدید از طیارات جنگی در فرانسه

گذاشتن اساس قرارداد های تحصیلی با کشور های خارج

محمد ولی خان دروازی به عنوان اولین سفیر فوق العاده افغانستان به کشورهای مهم اروپائی شایستگی فراوانی را در مذاکرات با رهبران اروپایی از خود نشان داد و زمینه را برای شناسایی افغانستان توسط آن کشور ها فراهم کرد. نه تنها چندین کشور از قبیل فرانسه، آلمان، ترکیه و ایتالیا سفارتخانه های شان را در افغانستان کشودند و افغانستان هم بدین شکل سفارتخانه اش را در این کشورها باز نمود، بلکه آلمان یک مکتب پسران به نام «لیسه عالی امانی» و فرانسه دو مکتب پسران و دختران به نام های «مکتب امانیه» (بعدها پس از سقوط دولت امانی به استقلال تغییر نام کرد) و «لیسه ملالی» را ساختند.

چهل (۴۰) نفر از شاگردان پسر برای تحصیلات عالی به فرانسه و آلمان و تعدادی از دختران هم برای تحصیلات عالی به ترکیه فرستاده شدند. یکتعداد از جوانان افغانی که تو سط کشتی از طریق بمبنی جانب فرانسه فرستاده شده بودند، قرار بود در ماه اکتوبر ۱۹۲۱ به آنجا برسند. محمد ولی خان دروازی برای ملاقات با آن جوانان تا ورود آنها معطل ماند.

جمعی از متخصصین آلمانی، فرانسوی، ایتالی و ترکی هم برای رشد و توسعه امور تعلیم و تربیه، باستان‌شناسی، صنعتی و نظامی به افغانستان آمدند که حتی امروز هم مردم کشور از پروژه های اساسی آن زمان مستفید می‌گردند.

محمد ولی خان دروازی با محصلان افغان در پاریس
(ادامه دارد)